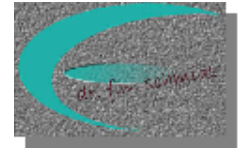

Reacties:

f.w.schmidt77@kpn.mail

Histo-visie

Sint Christophorus

Bronnen:

Catalogus: *Thuis bij Ter Borch* (Zwolle 2025).

B. Dubbe, 'Is Johan van den Mynnesten de 'Meester van Zwolle'? 'Nieuwe gegevens over zijn leven en werk.', in: *Het Rijksmuseum Bulletin* (1970).

Thom. J. de Vries, *Meester van Zwolle, Johan van den Mynnesten's levensgeschiedenis*, in: *Jubileum van de VMORG* (Zwolle 1958) 7-12.

J, Zijlstra en C. Timmer, *Honderd en één Heiligen* (Hilversum z.j.) 44-45.

Zoektocht

Soms stuit je op iets wat vragen oproept en wat ook weer antwoorden geeft.

In de catalogus van de tentoonstelling 'Thuis bij Ter Borch' staat een foto van de in de Sint Stephanus aangebrachte muurschildering Sint Christophorus. Ook de naam van de maker staat erbij namelijk Johan van den Meynnesten.

En dan komen de vragen. Wie was deze Johan en hoe is hij aan deze schildering gekoppeld?

Afkomst

Johan is in 1425 in het nabij Bad Benthem gelegen Schüttorf geboren. Al op vrij jonge leeftijd moest hij de Vecht afreizend in Zwolle terecht zijn gekomen. In Zwolle bestond een gratis schildersopleiding. Als contraprestatie voor opleiding en onderdak diende de studerende vier uur

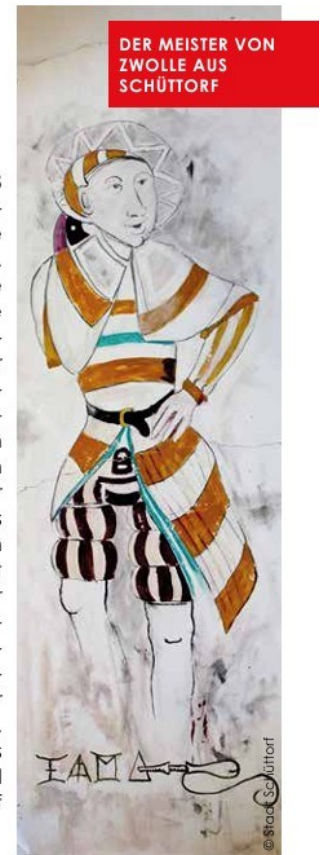
per dag boeken te kopiëren. Na zijn opleiding vestigde hij zich in Zwolle. Hij behoorde daar tot de wat beter gesitueerden. Het feit dat zijn familie in Schüttorf werd gerekend tot de magistraatskringen zal mede

zijn aanzien in de stad hebben beïnvloed. De link met St. Christophorus is daarmee nog steeds niet verklaard. Ik ben nog niet overtuigd. De huidige bewoners van het dorp denken er blijkbaar anders over. Zij

12

JOHAN VAN DEN MYNNESTEN

1425 in Schüttorf geboren, verließ Johan von der Mynnesten seine Heimatstadt, um entlang der Vechte ins niederländische Zwolle zu ziehen. Der auch als Joannes Schuttorpe bekannte Maler besuchte in Zwolle eine Kunstschule, an der man unentgeltlich studieren konnte. Dafür musste er allerdings vier Stunden täglich Bücher kopieren. Wie viele Künstler zog es ihn nach einigen Jahren weiter wo er u. a. in Flandern, Köln und Florenz tätig war. Er kehrte aber zurück nach Zwolle, wo er 1462 als „Johannes der Maler genannt van den Mynnesten“ das Bürgerrecht erhielt und ein angesehenere Bürger wurde. Er bekam öffentliche Aufträge und war als diplomatischer Vertreter der Stadt Zwolle aktiv. Auf weiteren künstlerischen Reisen traf er u.a. mit Albrecht Dürer zusammen. Gegen Ende seines Lebens ging es dem Vater von fünf Kindern finanziell schlechter, ohne dass es seinem Ruf schadete. Er starb 1504 in Zwolle.

lijken gezien een stadsfolder hier wel van overtuigd te zijn.

De afbeelding is een gedeeltelijke kopie van de muurschildering in de Sint Stephanus kerk van Hasselt.

Johan van den Mynnesten

Johans oeuvre is in de loop van de tijd alleen maar uitgebreider geworden. In 1970 verscheen een door B. Dubbe geschreven artikel in *Het Rijksmuseum Bulletin* met de titel: 'Is Johan van den Mynnesten de 'Meester van Zwolle'? 'Nieuwe gegevens over zijn leven en werk.'

Dubbe beantwoordde de vraag positief. Daarmee kwam het werk van de Meester van Zwolle op het conto van Johan terecht. De vraag was al eerder gesteld door drs. Thom J. de Vries. Ook hij kwam in *Overijsselse Portretten*, de in 1958 door de 'Vereeniging tot Beoefening van Overijsselsch Regt en Geschiedenis' gepubliceerde jubileumbundel tot dezelfde conclusie. Alleen ging De Vries nog wat verder. Hij schreef de muurschildering in Hasselt zonder verdere onderbouwing direct toe

aan Van den Mynnesten. Ja hij meende zelfs in de afbeelding een zelfportret van de schilder te zien. Christoffel is volgens hem hier een zeventigjarige oude man in zwerige Bourgondische kledij. Voorzien van een chique kapje op zijn hoofd. Zijn half geopende mond laat een paar ontbrekende tanden zien.

In de literatuur wordt de muurschildering gedateerd als zijnde gemaakt in de eerste helft van de zestiende eeuw. Daar Johan na 1500 richting de 75 ging, zou dit kunnen kloppen als dit daadwerkelijk een soort zelfportret zou zijn. Gezien de grootte van de muurschildering valt dat echter te betwijfelen. Daarvoor is het voor iemand op leeftijd een te grote klus geweest. De consequentie is dat mocht dit schilderij van Johan zijn, dan moet het eerder gedateerd worden. Eerder zou het dan vervaardigd moeten zijn aan het eind van de vijftiende eeuw. Johan stierf namelijk in 1504 op 79-jarige leeftijd.

Christophorus

Christoffel betekent christusdrager. De le-

gende luidt dat een veerman mensen de rivier overdraagt, Op een dag staat een kind aan de oever. De veerman ziet in hem een gemakkelijke klant, maar hoe verder hij komt, hoe zwaarder het kind wordt. Uiteindelijk vraagt de veerman naar de naam van het kind.. Dan maakt Christus zich bekend en doopt de veerman tot Christophorus. Christoffel wordt daarna de beschermheilige van de reizigers. Zijn naamdag is 24 juli. Maar in 1969 wordt hij bij een reorganisatie van de heiligenkalender afgevoerd.

Wat is nu het verband tussen Johan van den Mynnesten en Ter Borch?

De dochter van Johan – Anna – trouwde met Gheert ter Borch, de stamvader van dit schildergeslacht.